

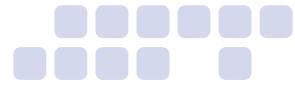
ONDERZOEK

Monitor Kerkbalans 2020

Rapport nr. 661, februari 2021

dr. Joris Kregting

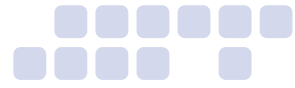

KASKI

Inhoudsopgave

1	Samenvatting en conclusie	5
1.1	Samenvatting	5
1.2	Conclusie	6
2	Inleiding	7
3	Resultaten	9
3.1	Context	9
3.2	Opbrengst	10
3.3	Inzet administratie	11
3.4	Vrijwilligers	14
3.5	Hoe worden parochianen benaderd voor Kerkbalans?	15
3.6	Wat doen parochies met niet-bijdragende parochianen?	23
3.7	Mate van activiteit parochies en ondersteuning	27
	Bijlage	33

KASKI

1 Samenvatting en conclusie

1.1 Samenvatting

Positief:

- Steeds meer parochies werken met de ‘voorgeschreven’ software: in 2018 werkte bijna 60% met de Navision-module Kerkbijdrage, inmiddels werkt 70% met DocBase/Exact-Online. Het is wel zo dat de meeste parochies de diverse mogelijkheden van DocBase/Exact-Online nog niet benutten. Verder is er een toename van het aantal parochies dat aangeeft dat de eigen leden- en financiële administratie niet op orde is, van ongeveer 10% in 2014-2018 tot 20% in 2020.
- Emailgegevens van parochianen worden gestaag verzameld, inmiddels heeft ongeveer 60% deze contactgegevens (hoewel vaak nog van slechts een klein deel van de parochianen).
- Steeds meer parochies zijn in staat volledig zelf een folder samen te stellen. Inmiddels doet ruim 40% dit tegenover 20% in 2014. Het gebruik van de landelijke folder, met of zonder eigen tekst, daalt hierdoor, van ongeveer driekwart in 2014 tot nog geen 40% in 2020.

Negatief:

- De opbrengsten van Kerkbalans blijven dalen, in 2020 zijn die gemiddeld per parochie 3-4% lager dan in 2019. Ruim 80% van de parochies verwacht daarbij dat de opbrengsten de komende jaren verder zullen dalen.
- Het aantal parochies met onvoldoende vrijwilligers voor de uitvoering van Kerkbalans is toegenomen, van ongeveer 20% in 2015-2018 tot bijna 30% in 2020.
- Persoonlijk contact (dat wil zeggen dat materiaal van Kerkbalans persoonlijk wordt afgegeven en/of dat reacties van parochianen persoonlijk worden opgehaald) wordt steeds minder gebruikelijk: in 2012 deed bijna de helft van de parochies dit, in 2020 nog geen 20%.
- Slechts een klein gedeelte van de parochies neemt in het materiaal van Kerkbalans informatie op over de activiteiten die de parochie uitvoert (13%) of van plan is uit te voeren (21%).
- Het noemen van een richtbedrag is tussen 2018 en 2020 iets afgenomen (van 48% naar 38%), het verzoek om verhoging daarentegen iets toegenomen (van 41% naar 46%).
- Tussen 2018 en 2020 vond er een daling plaats van het aantal parochies dat informatie in het materiaal opneemt over de financiële situatie (van 56% naar 51%) en over schenkingen (van 47% naar 38%).
- Het bedanken van parochianen voor hun bijdrage blijkt nog steeds niet gebruikelijk, in 2020 gebeurt dit in nog geen 20% van de parochies.

- Bijna geen enkele parochie (4%) heeft in 2020 meegedaan aan de grote startmaaltijd en ook ander startactiviteiten zijn schaars (17%). Niet-bijdragende parochianen worden minder vaak benaderd. Zo werden weifelaars (recent gestopte bijdragers) in 2016 door 85% van de parochies benaderd en in 2020 door ongeveer driekwart; afhakers (iets langer geleden gestopte bijdragers) in 2012 door 75% en in 2020 door de helft; structurele niet-bijdragers (nog nooit bijgedragen) in 2012 door ruim 60% en in 2020 door ruim 40%; en nieuwe parochianen in 2012 door ongeveer 90% en in 2020 door ruim 80% van de parochies benaderd. Een specifieke benadering van weifelaars, afhakers en structurele niet-bijdragers blijft daarbij slechts sporadisch gebeuren, steeds door minder dan 10% van de parochies.

1.2 Conclusie

In algemene zin toont de monitor een afname van de activiteiten die parochies uitvoeren voor Kerkbalans. Dit komt tot uiting in de gemiddelde activiteitscore die in 2020 lager is (ongeveer 3 op een schaal van 0-10) dan in de jaren ervoor (ongeveer 3,5 in 2016 en 2018). Dit kan in sommige parochies terug te voeren zijn op de transitie van Navision naar DocBase/Exact-Online.. Maar waarschijnlijk komt de afname vooral doordat bepaalde activiteiten te veel inspanningen vergen. De specifieke benadering van verschillende groepen niet-bijdragende parochianen (segmentatie), startactiviteiten en persoonlijk contact bij het afgeven en ophalen van het materiaal zijn hiervan de belangrijkste voorbeelden. Deze arbeidsintensieve activiteiten komen slechts in zeer weinig parochies voor. Het lijkt erop dat parochies hierbij ook afwegen dat deze activiteiten ook weinig op zullen leveren.

Net als in voorgaande jaren lijkt de focus in de parochies steeds meer te liggen op de kwaliteit van het fondsenmateriaal. Het lukt steeds meer parochies om zelf een folder samen te stellen. Maar er zijn ook minder positieve signalen, zoals minder aandacht in het materiaal voor richtbedragen, schenkingen en financiële informatie, en sowieso weinig aandacht voor de activiteiten van de parochie.

Voor de toekomst zal het met deze resultaten moeilijk zijn dat parochies zelf de trend van de dalende opbrengsten weten te doorbreken, zeker gezien steeds meer parochies echt krap in hun vrijwilligers komen te zitten. Parochies staan open voor ondersteuning bij de uitvoering van hun Kerkbalans. De praktische tips zijn hiervoor een prima landelijke leidraad, maar uitbreiding van de praktische ondersteuning op lokaal niveau, waarbij de context van de parochie wordt meegenomen, is voor veel parochies een welkome aanvulling.

2 Inleiding

In opdracht van de Interdiocesane Commissie Geldwerving monitort het KASKI de wijze waarop parochies de Actie Kerkbalans houden.

Doel van deze monitor is:

- 1) De uitvoering van Kerkbalans volgen.
- 2) Berekenen van de verwachte opbrengst van het lopende jaar.
- 3) Qua Kerkbalans minder goed functionerende parochies identificeren, met het oog op gerichte ondersteuning.

Voor de beantwoording van de onderzoeksvragen zijn in eind 2020 alle 574 parochies in Nederland benaderd. De penningmeester (of iemand anders die nauw betrokken is bij Kerkbalans) van ieder van deze parochies is verzocht een webenquête in te vullen over de uitvoering en de opbrengsten.

De meeste parochies doen mee met Kerkbalans, naar schatting 90%¹. In dit rapport geven we van deze parochies de resultaten. De respons bedroeg 53% (274 parochies); in de vorige monitor van 2018 was dit 46% en in die van 2016 40%. Deze respons is een goede afspiegeling van alle parochies die aan Kerkbalans meedoen wat betreft grootte en stedelijkheid. Toch is er een vrij grote groep parochies, vooral in het bisdom Roermond, die jaar in jaar uit niet met de monitor meedoet. Het is lastig om in te schatten of de hier gepresenteerde resultaten ook voor deze parochies gelden. Vermoedelijk zijn zij niet alleen minder actief in de deelname aan onderzoek rond Kerkbalans maar ook met betrekking tot de uitvoering van de actie zelf.

Centraal in de rapportage staat de ontwikkeling van landelijke resultaten, bijvoorbeeld als het gaat over het noemen van een richtbedrag of het gebruik van een zelf samengestelde folder. Helaas is een goede vergelijking van deze landelijke resultaten door de jaren heen lastig, door de grootschalige fusies. In de bisdommen Haarlem-Amsterdam en Roermond zijn parochies nog niet op grote schaal gefuseerd, in de andere bisdommen wel. Hierdoor vormen de parochies in de twee genoemde bisdommen een steeds groter gedeelte van alle parochies in Nederland, momenteel bijna tweederde deel tegenover ruim 40% zeven jaar geleden, en dus worden deze twee bisdommen ook steeds bepalender voor de resultaten in

¹ Aan de parochies die niet meedoen met Kerkbalans, ongeveer 10% van alle parochies, is gevraagd waarom ze dit niet doen. Een gebrek aan voldoende vrijwilligers en de inschatting dat de actie te weinig effect genereert worden daarbij regelmatig genoemd als reden. Ongeveer 45% van de parochies die niet meedoen met Kerkbalans houdt wel een alternatieve geldwervingsactie, bijvoorbeeld in de vorm van een collecte of veiling.

de monitor. Om deze reden is er vanaf de monitor in 2016 voor gekozen om de resultaten anders samen te stellen dan voorgaande monitors. Waar voorheen grotere bisdommen (met meer parochies) naar verhouding ook meer in het landelijke cijfer werden meegenomen, gaan we in de monitors vanaf 2016 uit van een (ongewogen) gemiddelde over de zeven bisdommen. Ieder bisdom weegt dus even zwaar mee in het landelijke cijfer. Wat betekent dit voor de resultaten?

- 1) De resultaten per bisdom blijven vergelijkbaar met die uit de eerdere rapporten.
- 2) De landelijke resultaten zijn sinds 2016 het gemiddelde van de zeven bisdommen en hiermee niet vergelijkbaar met de landelijke resultaten uit eerdere rapporten. We hebben in deze rapportage deze nieuwe berekening van de landelijke resultaten met terugwerkende kracht doorgevoerd voor de jaren 2014 en 2012, zodat een vergelijking mogelijk blijft.

In het volgende hoofdstuk worden de belangrijkste resultaten weergegeven. Steeds komt eerst de landelijke ontwikkeling in de afgelopen jaren aan bod (bij vier of meer monitor-momenten tevens in figuurvorm), gevolgd door de verschillen tussen de bisdommen in 2020.

Met het oog op doelstelling 3, het identificeren en op basis daarvan ondersteunen van minder goed functionerende parochies, is aan de rapportage een Excel-bestand gekoppeld. Elk bisdom ontvangt een eigen bestand. In dit bestand worden de gegevens omtrent Kerkbalans voor de individuele parochies weergegeven. Hierdoor worden verschillen tussen parochies goed zichtbaar, bijvoorbeeld de mate waarin parochianen persoonlijk worden benaderd, de beïnvloeding van de hoogte van het gegeven bedrag en de benadering van niet-betalers.

3 Resultaten

3.1 Context

Fusies

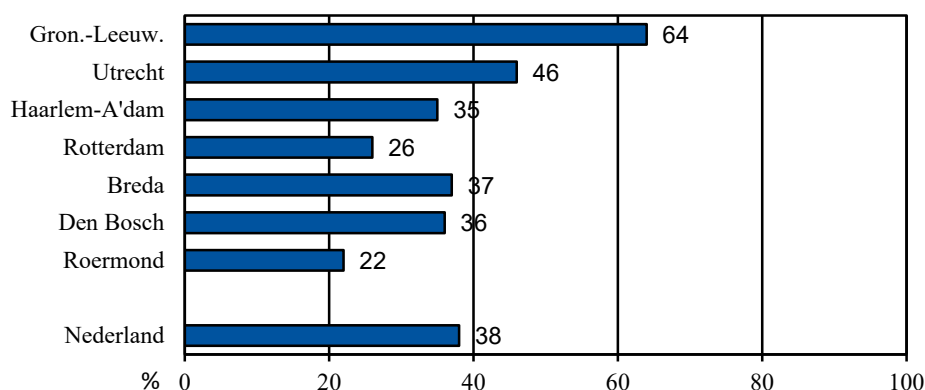
Alleen in het bisdom Groningen-Leeuwarden hebben de afgelopen jaren op grote schaal fusieprocessen plaatsgevonden. In de bisdommen Haarlem-Amsterdam en Roermond is men in de afgelopen jaren vooral gekomen tot samenwerking (in bijvoorbeeld clusters, federaties, samenwerkingsverbanden en personele unies). In de andere bisdommen vonden veel fusieprocessen al langer dan vijf jaar geleden plaats.

De fusieprocessen kunnen grote impact hebben op de uitvoering van Kerkbalans. Het kan namelijk zijn dat Kerkbalans vóór de fusie in de locaties op verschillende wijze werd uitgevoerd en afstemming nodig is. Van de parochies die in de afgelopen vijf jaar door fusie tot stand zijn gekomen, is in ongeveer een derde de uitvoering van Kerkbalans in alle locaties gelijk. In twee derde van deze fusieparochies is de uitvoering van Kerkbalans nog verschillend (ten aanzien van de wijze van benadering van parochianen vaker dan ten aanzien van de inhoud van het materiaal) en vaak is er ook geen of beperkte afstemming tussen de locaties over deze uitvoering.

Andere geldwervingsacties

Net als in 2016 en 2018 vindt in bijna 40% van de parochies naast Kerkbalans nog een andere geldwervingsactie plaats. Hierbij kan worden gedacht aan bijvoorbeeld een rommelmarkt of de inzameling van geld voor een restauratie van het kerkgebouw. In het bisdom Groningen-Leeuwarden gebeurt dit het vaakst (64%), in de bisdommen Rotterdam en Roermond het minst (respectievelijk 26% en 22%).

Figuur 3.1 Andere geldwervingsacties dan Kerkbalans in 2020 (in %)

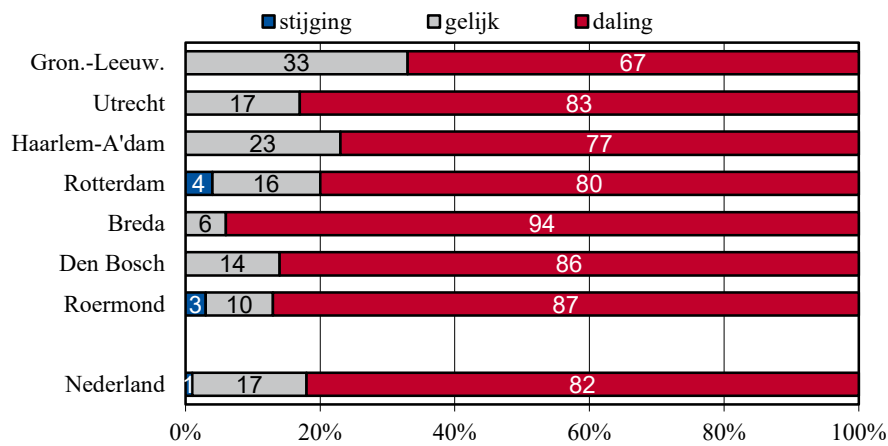

3.2 Opbrengst

De opbrengsten van Kerkbalans daalden de afgelopen jaren met 2-4% per jaar (volgens opgaven van de bisdommen). Aan de parochies is in de monitor gevraagd wat hun verwachte opbrengst is voor 2020. Op basis hiervan wordt ook voor 2020, in vergelijking met 2019, een daling van de opbrengst verwacht en wel met ongeveer 3,5%. In de zuidelijke bisdommen (Breda, Den Bosch en Roermond) is de verwachte daling sterker (bijna 5%) dan in de andere bisdommen (ruim 3%)².

Voor de komende jaren verwacht ruim 80% van de parochies een verdere daling van de opbrengsten. In het bisdom Groningen-Leeuwarden zijn de verwachtingen iets minder negatief (67% verwacht daling).

Figuur 3.2 Verwachte ontwikkeling opbrengst Kerkbalans komende drie jaar (in %)

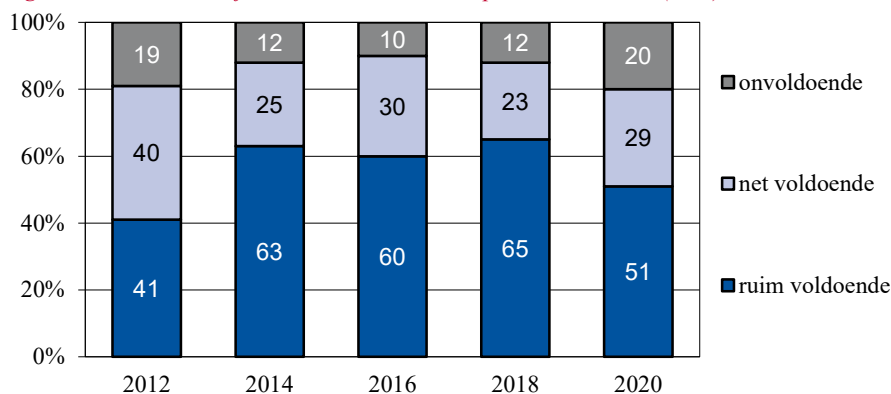

² Het aantal parochies in de monitor met betrouwbare opbrengsten is in sommige bisdommen laag, tussen de 10 en de 20. Daarom is er hier gekozen om de zuidelijke bisdommen niet apart maar getotaliseerd weer te geven en hetzelfde geldt voor de overige bisdommen.

3.3 Inzet administratie

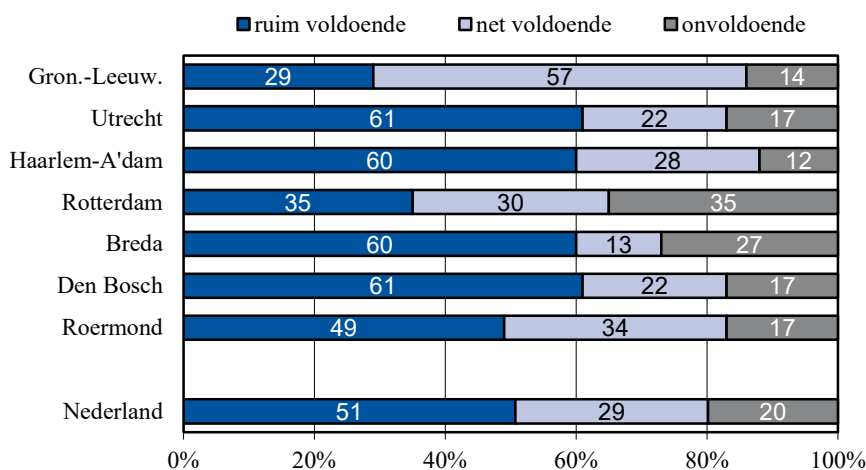
De stand van de leden- en financiële administratie ten behoeve van een optimale uitvoering van Kerkbalans, was tussen 2014 en 2018 stabiel: ongeveer 10% van de parochies vond dat deze administratie nog niet voldoende op orde was. In 2020 is dit aandeel toegenomen tot 20%.

Figuur 3.3 Leden- en financiële administratie op orde 2012-2020 (in %)

In het bisdom Rotterdam hebben in verhouding veel parochies, ruim een derde, problemen met hun leden- en financiële administratie.

Figuur 3.4 Leden- en financiële administratie op orde 2020, naar bisdom (in %)

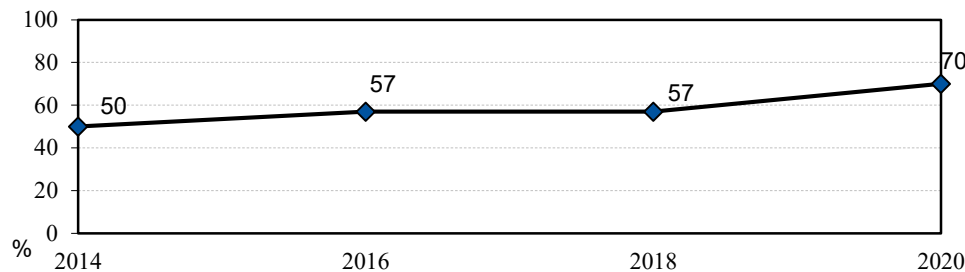

In 80% van de parochies voldoet de leden- en financiële administratie. Maar betekent dit ook dat parochies DocBase/Exact-Online (voorheen de Navision-module Kerkbijdrage) inzetten? In de monitor van 2014 werd de vraag naar het gebruik van de software voor het eerst gesteld. Het gebruik van de software blijkt toe te nemen: in 2014 gebruikte de helft

van de parochies de Navision-module Kerkbijdrage, in 2018 bijna 60%. En in 2020 gebruikt 70% van de parochies DocBase/Exact-Online.

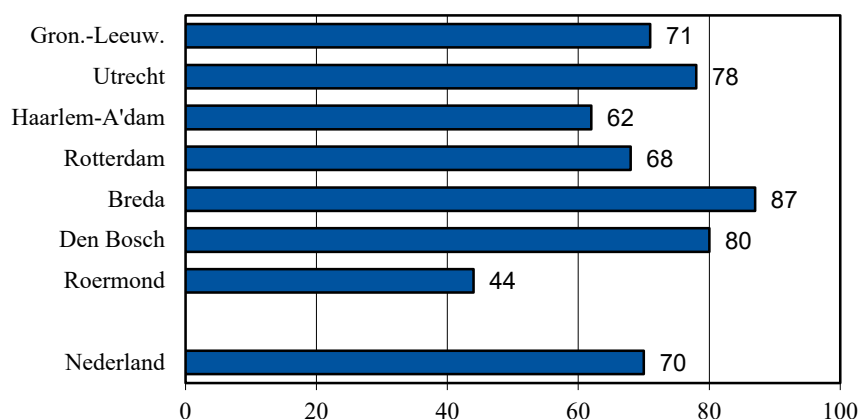
Figuur 3.5 Werken met de Navision-module Kerkbijdrage 2014-2018 en DocBase/Exact-Online 2020) (in %)

* Inclusief enkele parochies waar sommige locaties wel met de module werken en sommige locaties niet.

In het aartsbisdom Utrecht en in de bisdommen Breda en Den Bosch werkt 80-90% van de parochies met de DocBase/Exact-Online. Het gebruik van de software blijft in het bisdom Roermond achter (44%), ook omdat een deel van de parochies niet is aangesloten.

Figuur 3.6 Werken met DocBase/Exact-Online 2020, naar bisdom (in %)

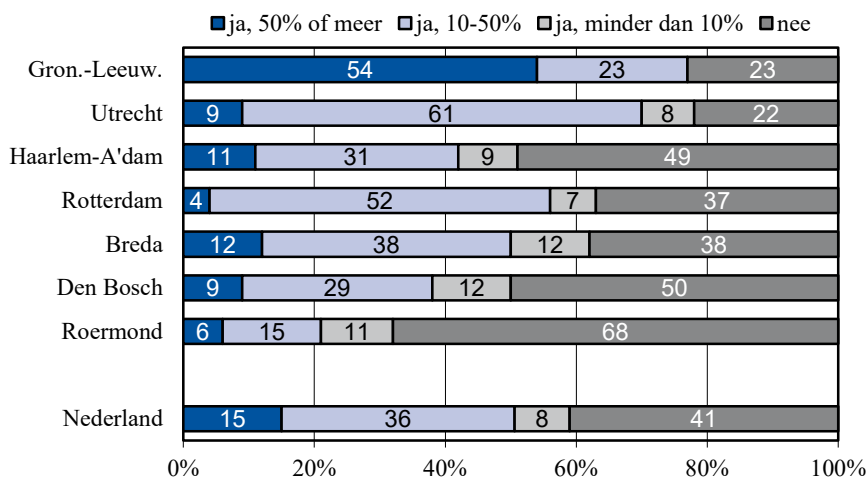

Wat doen parochies die met DocBase/Exact-Online? Bijna 40% van de gebruikers selecteert nieuwe parochianen. Ongeveer een kwart selecteert parochianen die zijn gestopt met bijdragen, en eveneens ongeveer een kwart selecteert parochianen die nog nooit hebben gegeven. Het selecteren op basis van de hoogte van de bijdrage en het maken van leeftijdsverdelingen, bijvoorbeeld van bijdragers en niet-bijdragers, worden allebei door ruim 10% van de gebruikers gedaan. We concluderen dat de parochies die werken met DocBase/Exact-Online nog niet alle mogelijkheden benutten wat betreft de inzet als informatiesysteem of campagne-instrument. In vergelijking met 2018 (toen nog met de Navision-module Kerkbijdrage werd gewerkt) worden de mogelijkheden zelfs minder benut.

In de monitor van Kerkbalans 2020 is voor de derde keer gevraagd naar de beschikbaarheid van emailadressen van de huishoudens die voor Kerkbalans worden benaderd. Deze

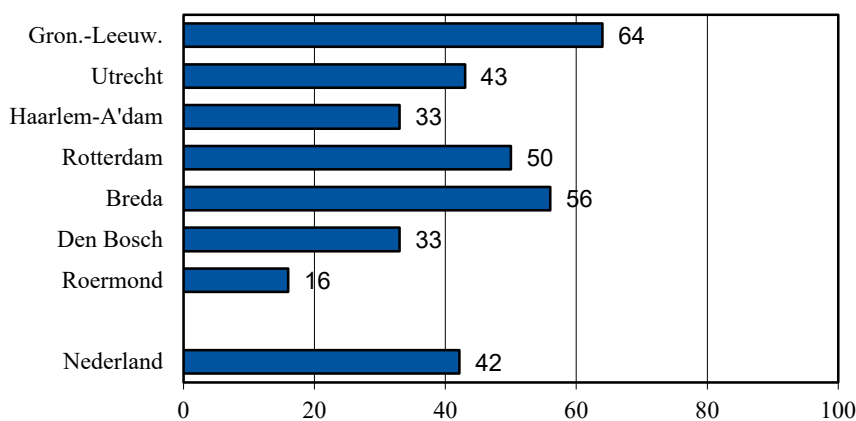
neemt toe: gemiddeld heeft ongeveer 60% van de parochies emailadressen, in 2018 was dit 45%. Er zijn echter maar weinig parochies (15%) die van de helft of meer van de benaderde huishoudens een emailadres hebben (in 2018 was dit 9%). In het bisdom Groningen-Leeuwarden zijn wel veel parochies die een fors emailbestand hebben opgebouwd (54%).

Figuur 3.7 E-mailadres van benaderde huishoudens bekend 2020, naar bisdom (in %)

Aan de parochies is vervolgens gevraagd of ze concrete plannen hebben om het bestand met emailadressen uit te bouwen. Ruim 40% heeft zulke plannen, dit is vergelijkbaar met 2018, in 2016 was dit nog een derde. In het bisdom Groningen-Leeuwarden heeft men vaker zulke plannen (64%), in het bisdom Roermond juist minder vaak (16%).

Figuur 3.8 Plannen e-mailadressen uit te bouwen 2020, naar bisdom (in %)

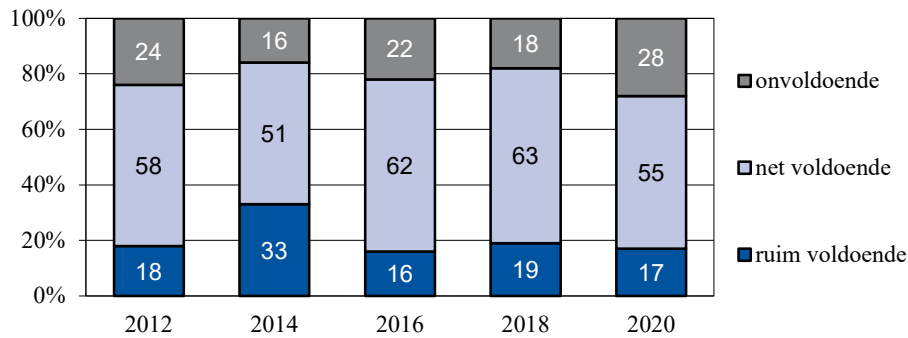

3.4 Vrijwilligers

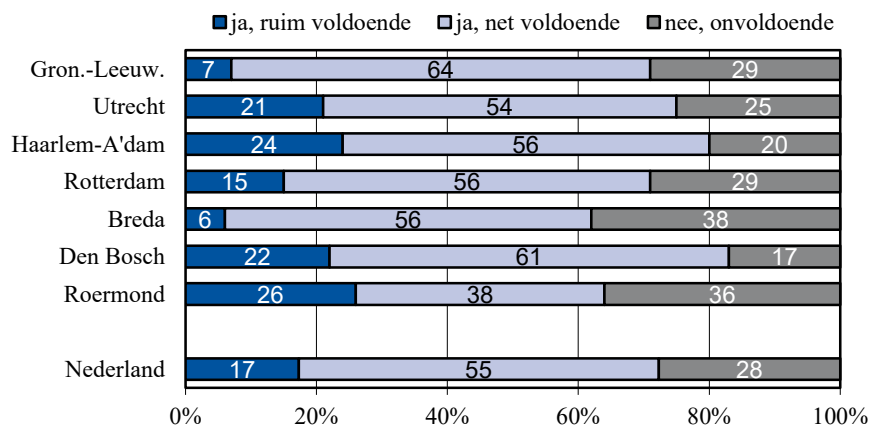
Gemiddeld heeft bijna een op de vijf parochies ruim voldoende vrijwilligers teneinde Kerkbalans goed te kunnen uitvoeren, 55% heeft net voldoende vrijwilligers en bijna 30% onvoldoende. Dit laatste percentage schommelde tussen 2014 en 2018 nog rond de 20%.

Figuur 3.9 Vrijwilligers voor de uitvoering van Kerkbalans 2012-2020 (in %)

In vergelijking met het landelijke gemiddelde hebben parochies in de bisdommen Breda en Roermond iets vaker een tekort aan vrijwilligers (respectievelijk 38% en 36% van de parochies). In de bisdommen Haarlem-Amsterdam en Den Bosch komt een tekort iets minder vaak voor (respectievelijk 20% en 17%).

Figuur 3.10 Vrijwilligers voor de uitvoering van Kerkbalans 2020, naar bisdom (in %)

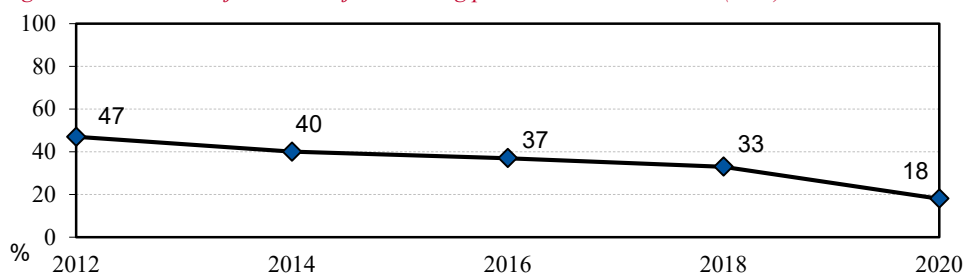
3.5 Hoe worden parochianen benaderd voor Kerkbalans?

Persoonlijk contact

Gemiddeld heeft bijna 20% van de parochies persoonlijk contact met parochianen in het kader van de benadering voor Kerkbalans, dat wil zeggen dat bij een meerderheid van de parochianen het materiaal persoonlijk wordt afgegeven en/of hun reactie persoonlijk wordt opgehaald. Het aandeel parochies met dit persoonlijke contact is de laatste jaren aan het dalen, in 2012 lag het nog op bijna 50%.

Parochies die geen persoonlijk contact hebben, doen het materiaal vooral in de brievenbus waarna parochianen hun reacties mogen insturen (zie Figuur 1 en 2 in de Bijlage).

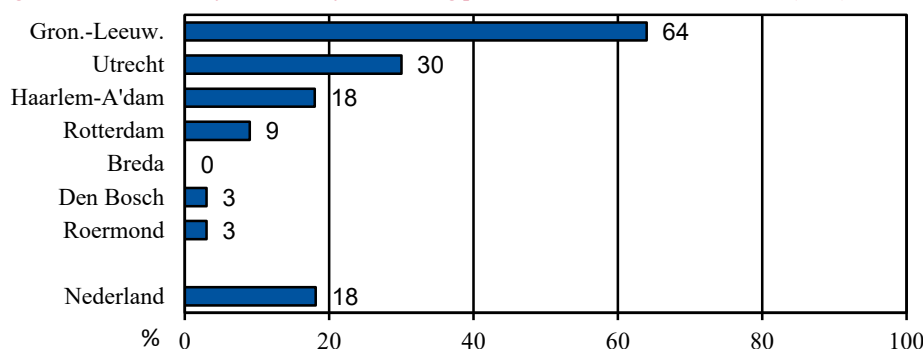
Figuur 3.11 Persoonlijk contact bij benadering parochianen 2012-2020* (in %)

* Bij verspreiden materiaal en/of ophalen reacties.

Persoonlijk contact is zeldzaam in de zuidelijke bisdommen Breda, Den Bosch en Roermond, en ook in het bisdom Rotterdam. Hier wordt het materiaal van Kerkbalans vooral in de brievenbus gestopt en sturen parochianen hun reactie zelf in. In het aartsbisdom Utrecht en vooral in het bisdom Groningen-Leeuwarden is persoonlijk contact (veel) gebruikelijker (respectievelijk in 30% en 64% van de parochies).

Figuur 3.12 Persoonlijk contact bij benadering parochianen 2020, naar bisdom* (in %)

* Bij verspreiden materiaal en/of ophalen reacties.

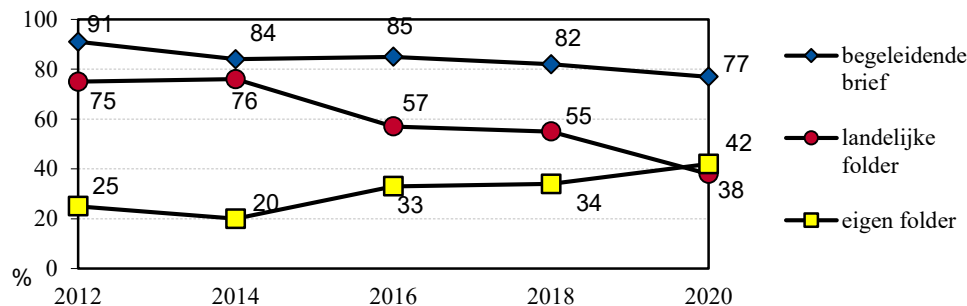
Gebruik materiaal

Met welk materiaal benaderen parochies hun parochianen? Ruim driekwart van de parochies gebruikt een begeleidende brief maar het gebruik hiervan kent wel een lichte daling,

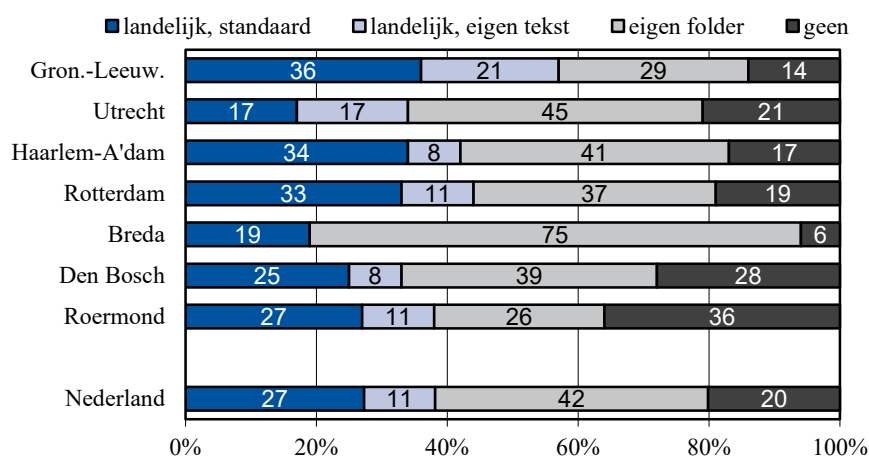
in 2012 was het nog ongeveer 90%. De landelijke folder wordt door ruim 40% van de parochies gebruikt. Het gebruik hiervan is ook aan het afnemen, in 2012 was dit nog drie kwart. Hiertegenover staat de opkomst van de zelf samengestelde folder, van 20% van de parochies in 2014 tot ongeveer een derde in 2016 en 2018 en ruim 40% in 2020.

Figuur 3.13 Gebruik materiaal bij benadering parochianen 2012-2020 (in %)

In het bisdom Breda gebruiken parochies vaak (75%) een volledig zelf samengestelde folder. In het bisdom Groningen-Leeuwarden gebruiken parochies juist vaak (57%) de landelijke folder, al dan niet met eigen tekst. In het bisdom Roermond zijn er relatief veel parochies (36%) die helemaal geen folder gebruiken in de benadering voor Kerkbalans.

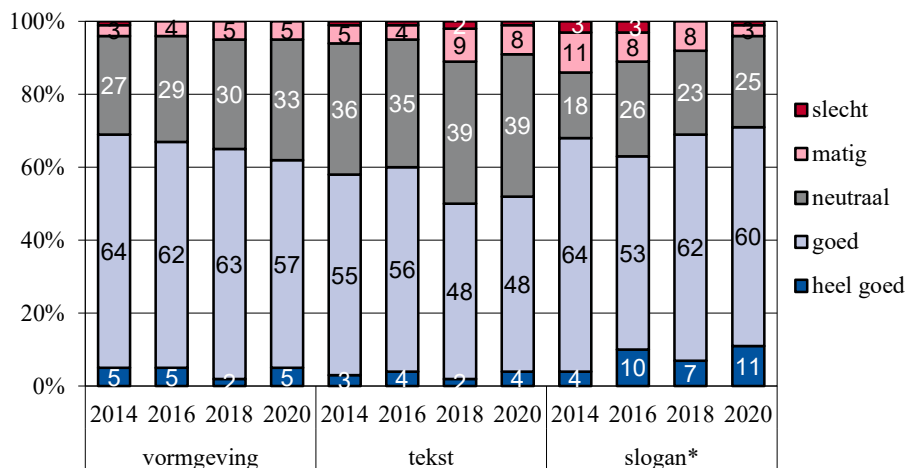
Figuur 3.14 Gebruik folder bij benadering parochianen 2020, naar bisdom (in %)

* Zelf samengestelde folder in combinatie met de landelijke folder.

Wat vinden de parochies van de landelijke folder? Goed of heel goed vindt ruim 60% van de parochies de vormgeving, ruim de helft de tekst en ongeveer 70% de slogan ‘Geef voor je kerk’. Echt ontevreden is slechts een zeer klein gedeelte van de parochies. De beoordelingen zijn vergelijkbaar met 2018.

Figuur 3.15 Beoordeling landelijke folder 2014-2020 (in %)

* 2014: ‘Wat is de kerk jou waard?’. 2016: ‘Mijn kerk inspireert’. 2018+2020: ‘Geef voor je kerk’.

De landelijke folder wordt zowel wat betreft vormgeving, tekst als slogan in de bisdommen Groningen-Leeuwarden en Roermond bovengemiddeld goed beoordeeld (zie Bijlage Figuur 3, 4 en 5). In het bisdom Rotterdam wordt de tekst in verhouding slecht beoordeeld maar de slogan juist goed.

Inhoud van het materiaal

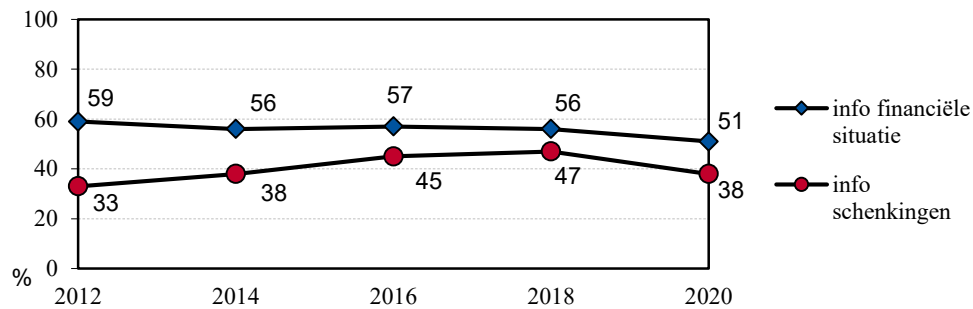
Slechts een klein gedeelte van de parochies (13%) doet in de brief of folder verslag van de activiteiten die de parochie heeft uitgevoerd (zie Bijlage figuur 6) en datzelfde geldt voor de activiteiten die de parochie van plan is te gaan uitvoeren (21%). Dit is vergelijkbaar met de eerdere jaren.

Informatie over de financiële situatie van de parochie wordt gemiddeld in ongeveer de helft van de parochies in het materiaal opgenomen; dit is een afname in vergelijking met de jaren 2012-2018 toen dit nog 60% betrof.

Bijna 40% van de parochies neemt informatie over schenkingen op in het materiaal. Tussen 2012 en 2018 nam dit aantal parochies toe van een derde tot bijna de helft. In 2020 is dit weer afgenomen tot nog geen 40% van de parochies.

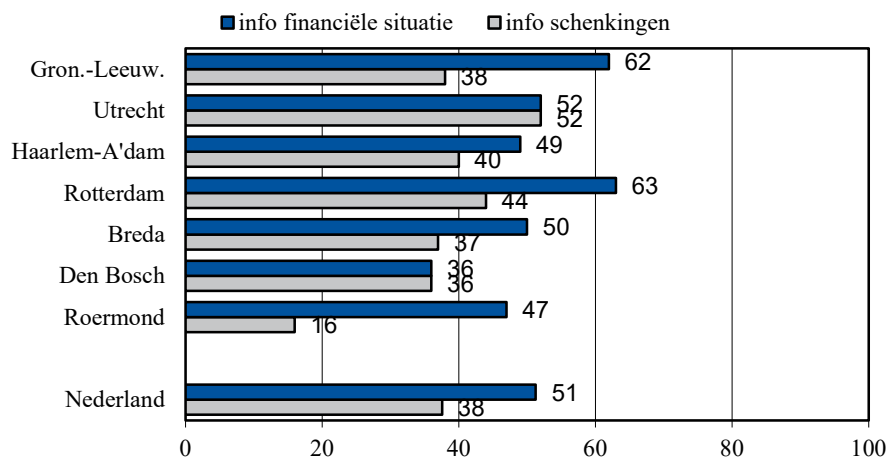
Figuur 3.16 Informatie over financiële situatie en schenkingen 2012-2020 (in %)

Informatie over de financiële situatie wordt het vaakst in het materiaal opgenomen in de bisdommen Groningen-Leeuwarden en Rotterdam, in beide bisdommen ruim 60%. In het bisdom Den Bosch wordt deze informatie het minst aangereikt, in ruim een derde van de parochies.

Informatie over schenkingen wordt het vaakst in het materiaal opgenomen in het aartsbisdom Utrecht (door 52% van de parochies) en het minst in het bisdom Roermond (16%).

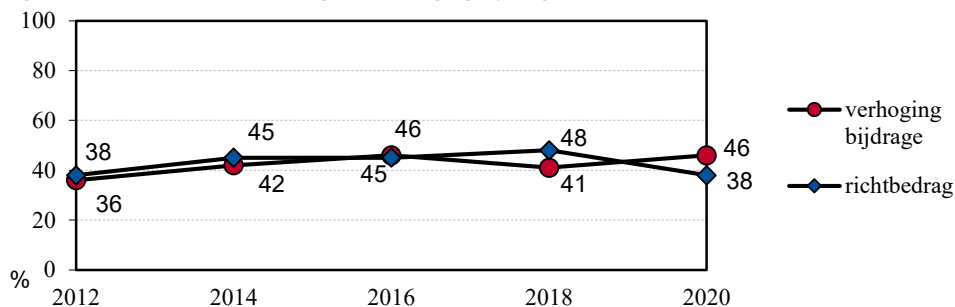
Figuur 3.17 Informatie over financiële situatie en schenkingen 2020, naar bisdom (in %)

Poging om hoogte bijdrage te beïnvloeden

Bijna 40% van de parochies noemt een richtbedrag. Dit is vergelijkbaar met 2012, in de tussenliggende jaren lag dit aandeel iets hoger, namelijk rond de 45%. Een verzoek om verhoging van de bijdrage schommelt vanaf 2014 tussen de 40% en 45%.

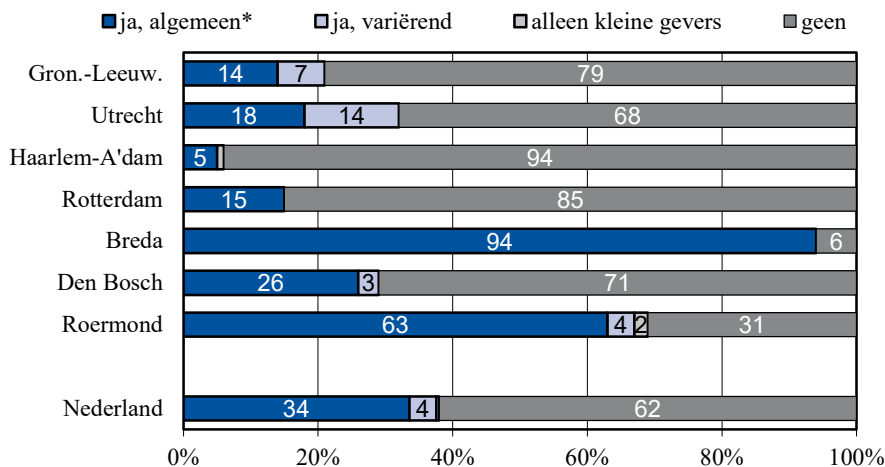
Figuur 3.18 Noemen richtbedrag* en verhoging bijdrage 2012-2020 (in %)

* Incidenteel is dit een richtpercentage.

In de bisdommen Roermond en vooral Breda is het noemen van een richtbedrag heel gebruikelijk (respectievelijk 69% en 94% van de parochies doet dit). In de westelijke bisdommen Haarlem-Amsterdam en Rotterdam is dit juist heel ongebruikelijk (respectievelijk 6% en 15%). De andere bisdommen zitten hier tussenin.

Figuur 3.19 Noemen richtbedrag 2020, naar bisdom (in %)

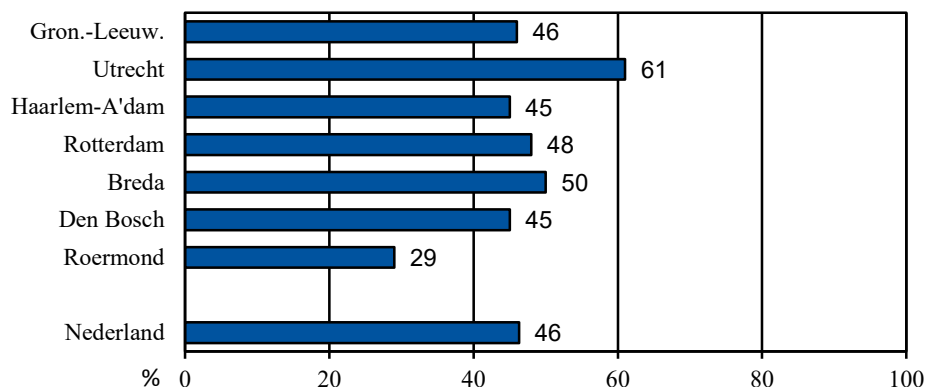

* Incidenteel is dit een richtpercentage. Gemiddeld bedraagt het richtbedrag € 106,-.

In vergelijking met het landelijke gemiddelde gebeurt het verzoek om een verhoging van de bijdrage in verhouding iets vaker door de parochies in het aartsbisdom Utrecht (61%) en juist iets minder vaak door de parochies in het bisdom Roermond (29%).

Figuur 3.20 Verzoek verhoging bijdrage 2020, naar bisdom (in %)*

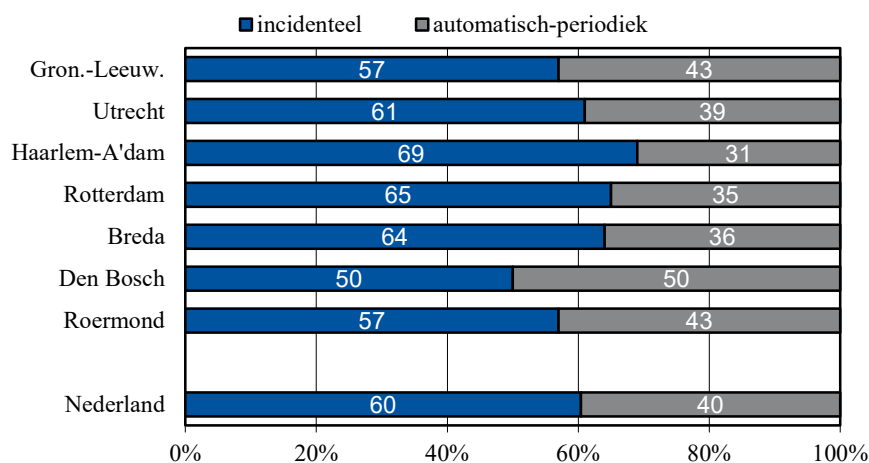

* Meestal gaat het hierbij om een algemeen verzoek (aan alle benaderde gevers), incidenteel gaat het om specifieke verzoeken aan bijvoorbeeld mensen die een kleine bijdrage gaven of mensen met een doorlopende machtiging.

Wijze van betalen

Bij parochianen die incidenteel een bijdrage geven (via overschrijving, acceptgiro, contant of machtiging), is het ieder jaar opnieuw de vraag of ze dit weer doen. Bij automatische periodieke betalingen (via doorlopende incasso of periodieke overschrijving) is de continuïteit meer gewaarborgd maar is de hoogte van de bijdrage lastiger te beïnvloeden. In de monitor van 2016 werd hiernaar voor het eerst gevraagd. In dat jaar betaalde 45% automatisch-periodiek en 55% incidenteel. In 2020 is het aandeel dat automatisch-periodiek bijdroeg opvallend genoeg iets gedaald naar 40%. Er zijn in 2020 geen grote verschillen tussen de bisdommen.

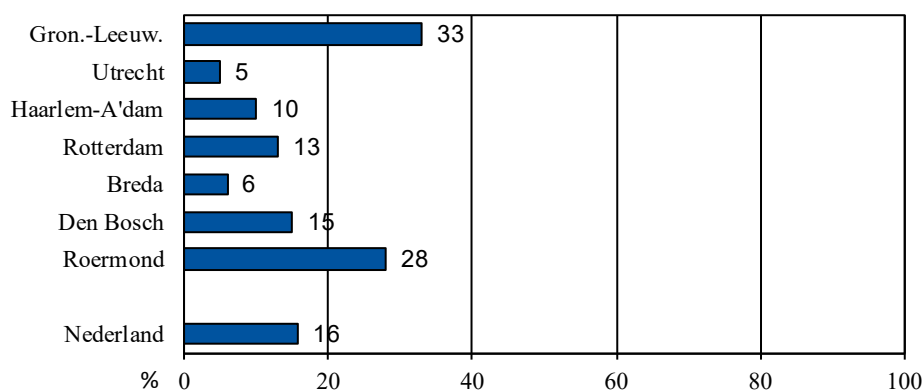
Figuur 3.21 Wijze waarop parochianen betalen 2020, naar bisdom (in %)

Bedankbrief

In de monitor van 2016 is voor het eerst gevraagd of parochies bijdragende huishoudens bedanken voor hun gift via een brief (of e-mail). Dit gebeurde in een klein deel van de parochies (13%) en in 2020 is dit nog steeds zo (17%). In de bisdommen Groningen-Leeuwarden en Roermond gebeurt dit op iets grotere schaal (respectievelijk 33% en 28%).

Figuur 3.22 Bedankbrief* voor bijdrage Kerkbalans 2020, naar bisdom (in %)

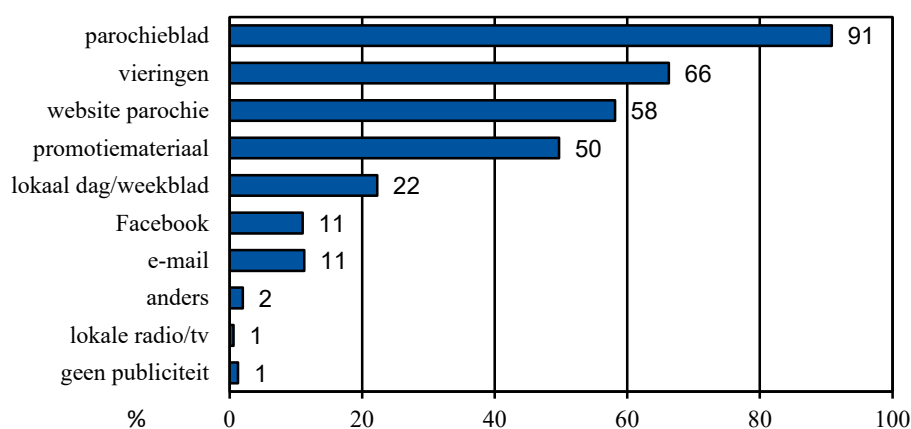
* Incidenteel is dit een e-mail.

Publiciteit

Voorafgaand aan Kerkbalans kan worden geprobeerd de actie onder aandacht te brengen van de mensen. In de monitor van 2016 en 2018 is dit ook bevraagd, in de monitors daarvoor niet. Bijna alle parochies kondigen Kerkbalans aan in de het parochieblad (91%), ook de aankondiging in vieringen (of diensten) is redelijk gebruikelijk (66%). Bijna 60% van de parochies kondigt de actie aan via de website van de parochie en de helft zet promotiemateriaal in zoals spandoeken en affiches. Ruim 20% laat een bericht over Kerkbalans opnemen in de lokale krant. Andere publiciteit zoals via sociale media of lokale tv, komt op zeer beperkte schaal voor.

De publiciteit in 2020 is vergelijkbaar met 2016 en 2018.

Figuur 3.23 Publiciteit voor Kerkbalans 2020 (in %)

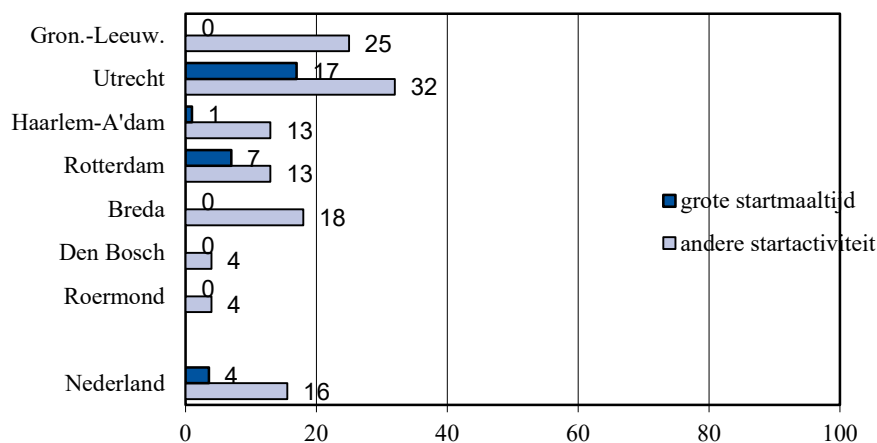

Er zijn verschillen in de publiciteit tussen de bisdommen (zie Figuur 7 en 8 in de Bijlage). We geven hier steeds de uitersten weer, andere bisdommen zitten er dan tussenin of wijken niet veel af van het landelijke gemiddelde. Zo komt de aankondiging in het parochieblad iets minder vaak voor in de bisdommen Den Bosch en Roermond (respectievelijk in 78% en 82% van de parochies). De aankondiging in vieringen en diensten komt vaker voor in de bisdommen Rotterdam en Den Bosch (respectievelijk 85% en 83%) en minder vaak in de bisdommen Groningen-Leeuwarden, Breda en Roermond (respectievelijk 50%, 56% en 53%). De aankondiging op de website van de parochie komt vaker voor in het bisdom Breda (81%) en juist minder vaak in de bisdommen Haarlem-Amsterdam, Rotterdam en Roermond (respectievelijk 45%, 44% en 42%). Promotiemateriaal wordt iets vaker gebruikt in het aartsbisdom Utrecht (63%) en juist minder vaak in de bisdommen Groningen-Leeuwarden en Roermond (respectievelijk 36% en 33%). En tot slot, een bericht in een lokale krant gebeurt iets vaker in het aartsbisdom Utrecht en in het bisdom Den Bosch (respectievelijk 42% en 36%) en helemaal niet in het bisdom Groningen-Leeuwarden.

In de monitor van 2020 is ook gevraagd of men als start van Kerkbalans een grote startmaaltijd heeft georganiseerd. Slechts een zeer klein gedeelte van de parochies heeft dit gedaan (4%), eigenlijk vooral in het aartsbisdom Utrecht (17% van de parochies). Ook andere startactiviteiten hebben op slechts op beperkte schaal plaatsgevonden (door 16% van de parochies), en ook hiervoor geldt dat ze het vaakst hebben plaatsgevonden in het aartsbisdom Utrecht (32%).

Figuur 3.24 Startactiviteit 2020, naar bisdom (in %)

3.6 Wat doen parochies met niet-bijdragende parochianen?

Bij niet-bijdragende parochianen maken we onderscheid tussen drie groepen:

- 1) Weifelaars: Parochianen die in het voorgaande jaar geen bijdrage hebben gegeven, maar in de jaren daarvoor wel.
- 2) Afhakers: Parochianen die al enkele jaren geen bijdrage hebben gegeven, maar dit daarvoor wel deden.
- 3) Structurele niet-bijdragers: Parochianen die nog nooit een bijdrage hebben gegeven.

Op het einde van deze paragraaf gaan we ook nog in op nieuwe parochianen, die in de parochie zijn komen te wonen of op andere wijze in de ledenadministratie 'te voorschijn zijn gekomen'. Dit is een vierde categorie van (nog) niet-bijdragende parochianen.

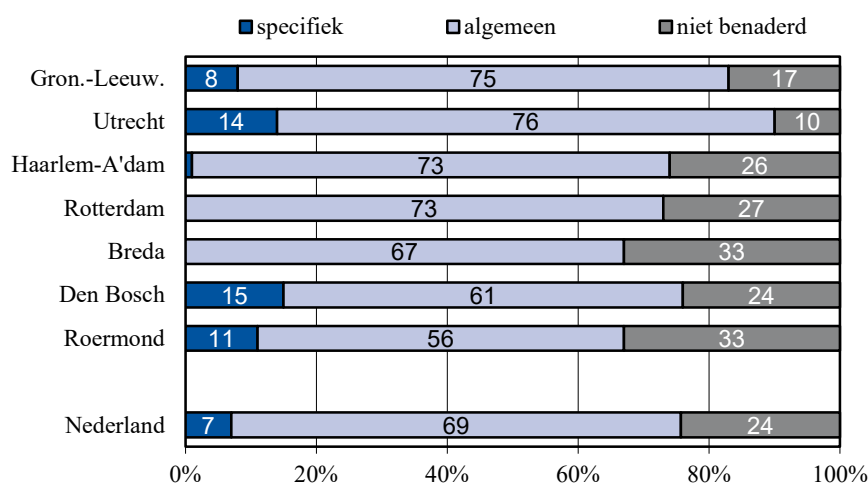
Weifelaars

De definitie van weifelaar is in 2016 aangescherpt, waardoor er geen vergelijking mogelijk is met de jaren daarvoor.

Driekwart van de parochies benadert weifelaars voor Kerkbalans, dit is minder dan in 2016 en 2018 (85%). Slechts een klein gedeelte (7%) doet dit op specifieke wijze, dat wil zeggen met specifiek materiaal of door in het materiaal een specifieke oproep te gaan doen om weer te gaan bijdragen; in 2016 en 2018 was dit gedeelte iets groter (respectievelijk 15% en 11%).

In het aartsbisdom Utrecht en in het bisdom Groningen-Leeuwarden worden weifelaars iets vaker benaderd (respectievelijk 90% en 83%), in de bisdommen Breda en Roermond gebeurt dit juist iets minder vaak (in beide bisdommen 67%). In de bisdommen Rotterdam en Breda worden in geen enkele parochie weifelaars specifiek benaderd, maar ook in de andere bisdommen is dit aantal gering.

Figuur 3.25 Benadering van weifelaars 2020, naar bisdom (in %)

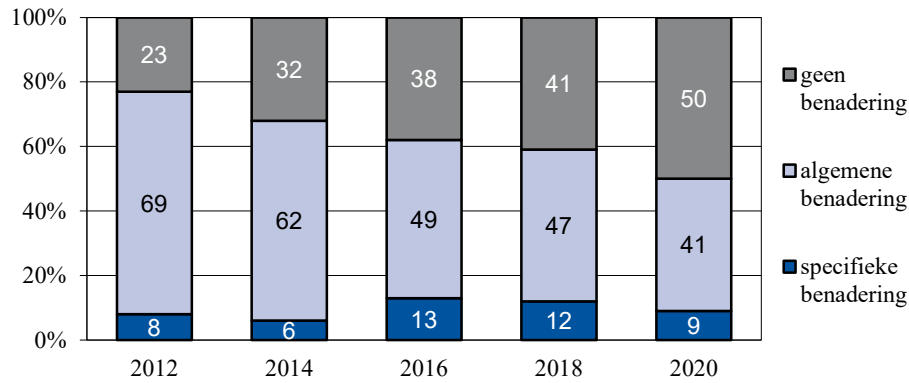

Afhakers

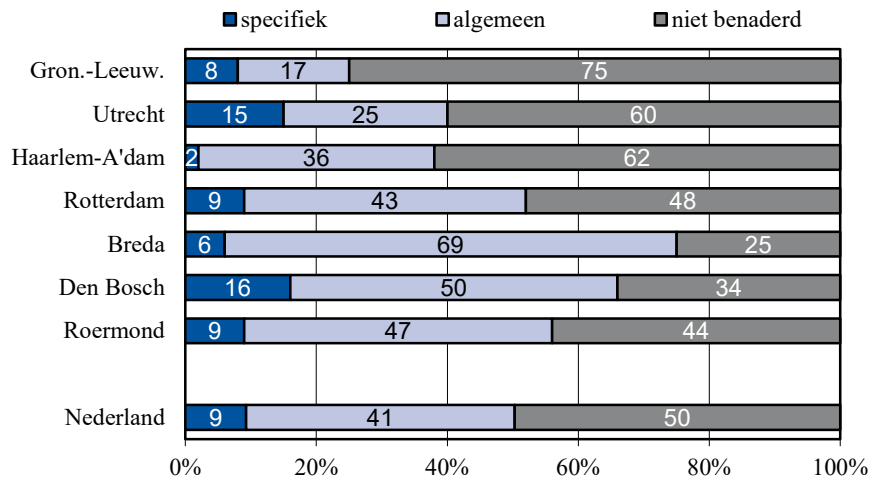
De helft van de parochies benadert afhakers, parochianen die ooit wel een bijdrage hebben gegeven maar dit al enkele jaren niet meer hebben gedaan. De afgelopen jaren worden afhakers steeds minder vaak benaderd: in 2012 deed nog ongeveer 75% van de parochies dit, in 2020 is dit gedaald tot de helft. Ook voor deze groep niet-bijdragers geldt dat dit niet vaak (9%) gebeurt met specifiek materiaal of met een specifieke oproep om weer te gaan bijdragen. De specifieke benadering van afhakers schommelt al jaren rond de 10%.

Figuur 3.26 Benadering van afhakers 2012-2020 (in %)

In de bisdommen Breda en Den Bosch worden afhakers vaker benaderd (respectievelijk 75% en 66%), in het bisdom Groningen-Leeuwarden gebeurt dit minder vaak (25%). Het specifiek benaderen van afhakers komt in geen enkel bisdom op grote schaal voor.

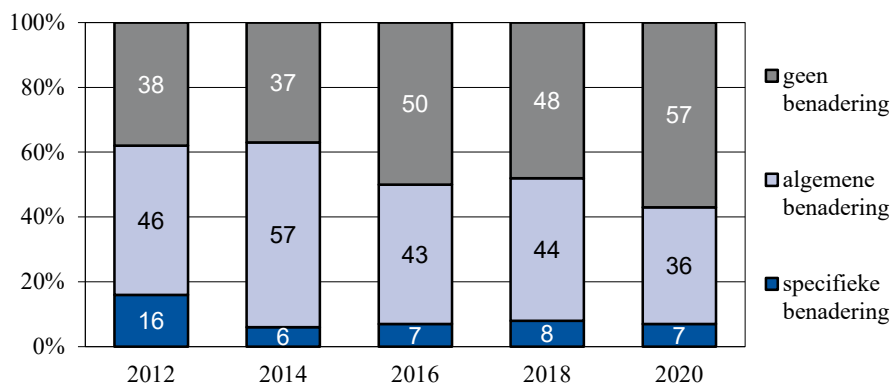
Figuur 3.27 Benadering van afhakers 2020, naar bisdom (in %)

Structurele niet-bijdragers

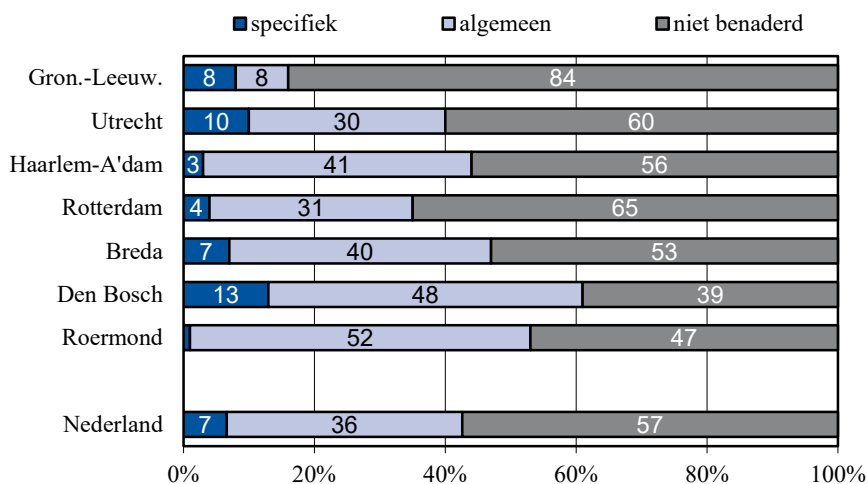
Ruim 40% van de parochies benadert structurele niet-bijdragers. Het benaderen van deze parochianen loopt terug, in 2012 en 2014 deed nog ruim 60% dit. De specifieke benadering van structurele niet-bijdragers komt slechts sporadisch voor (7%), vergelijkbaar met 2014, 2016 en 2018.

Figuur 3.28 Benadering van structurele niet-bijdragers 2012-2020 (in %)

In de zuidelijke bisdommen Breda, Den Bosch en Roermond worden structurele niet-bijdragers vaker benaderd (respectievelijk 47%, 61% en 53%) en in het bisdom Groningen-Leeuwarden juist minder vaak (16%). Het specifiek benaderen van structurele niet-bijdragers komt in geen enkel bisdom op grote schaal voor.

Figuur 3.29 Benadering van structurele niet-bijdragers parochianen 2020, naar bisdom (in %)

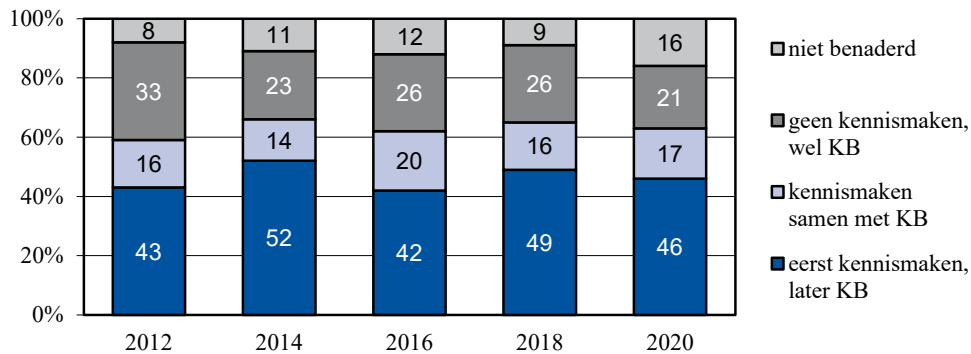

Nieuwe parochianen

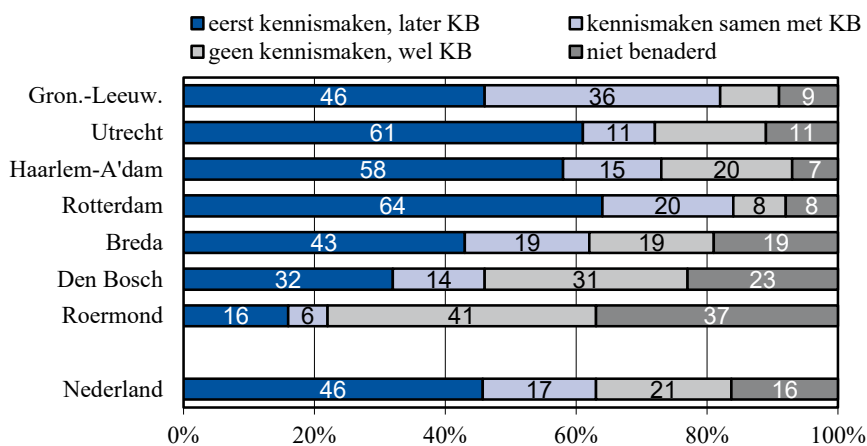
Tot slot de nieuwe parochianen. Bijna de helft van de parochies maakt eerst kennis met deze parochianen en benadert ze pas daarna voor Kerkbalans. Een zesde van de parochies maakt kennis met de nieuwe parochianen maar benadert ze tegelijkertijd voor Kerkbalans. Een vijfde van de parochies benadert nieuwe parochianen voor Kerkbalans zonder verder kennis met hen te maken. In totaal benadert ruim 80% van de parochies nieuwe parochianen voor Kerkbalans, iets minder dan in voorgaande jaren (circa 90%). Het percentage van de parochies dat eerst kennismaakt en nieuwe parochianen daarna pas voor Kerkbalans benadert, schommelt de afgelopen jaren tussen de 45% en 50%.

Figuur 3.30 Benadering nieuwe parochianen 2012-2020 (in %)

In het aartsbisdom Utrecht en in de bisdommen Haarlem-Amsterdam en Rotterdam is eerst kennismaking en daarna benadering voor Kerkbalans gebruikelijk (respectievelijk 61%, 58% en 64%). In de bisdommen Den Bosch en Roermond doen maar weinig parochies dit (respectievelijk 32% en 16%) en zijn er nogal wat parochies die nieuwe parochianen helemaal niet benaderen (respectievelijk 23% en 37%).

Figuur 3.31 Benadering nieuwe parochianen 2020, naar bisdom (in %)

3.7 Mate van activiteit parochies en ondersteuning

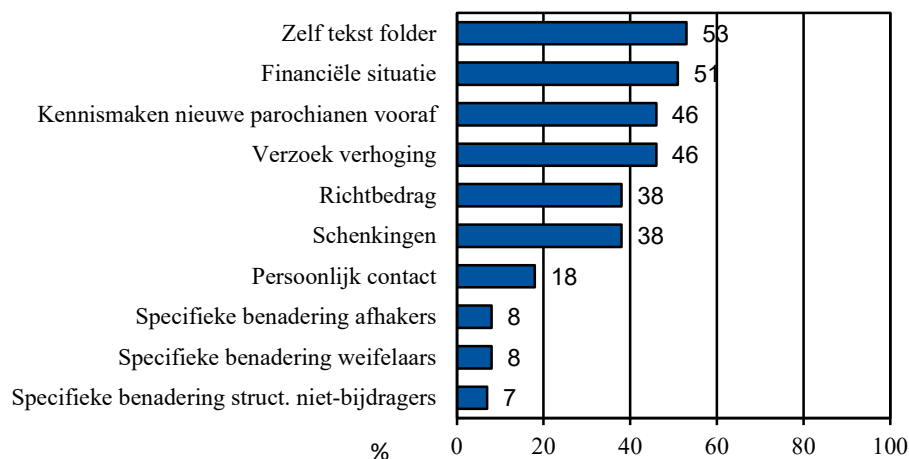
Mate van activiteit

Uit de voorgaande paragrafen is al gebleken dat niet alle parochies even actief zijn in het benaderen van hun (niet-bijdragende) parochianen voor Kerkbalans en in het beïnvloeden van geefgedrag. In deze paragraaf wordt, evenals voorgaande jaren, een totaalbeeld van de mate van activiteit van parochies met betrekking tot Kerkbalans gepresenteerd. We nemen daartoe de volgende kenmerken mee:

- Persoonlijk contact met parochianen bij afgeven materiaal of ophalen reacties.
- Zelf samengestelde tekst (of volledig zelf samengestelde folder).
- Noemen van een richtbedrag (of –percentage).
- Verzoek om verhoging van de bijdrage.
- Informatie over de financiële situatie.
- Informatie over schenkingen.
- Specifieke benadering weifelaars.
- Specifieke benadering afhakers.
- Specifieke benadering structurele niet-bijdragers.
- Kennismaking nieuwe parochianen voorafgaand aan benadering voor Kerkbalans.

Het specifiek benaderen van groepen niet-bijdragende parochianen komt, zoals reeds eerder werd weergegeven, niet vaak voor en datzelfde geldt inmiddels ook voor persoonlijk contact (18%); alle andere activiteiten worden gemiddeld door ongeveer 40-50% van de parochies gedaan.

Figuur 3.32 Tien activiteiten 2020 (in %)

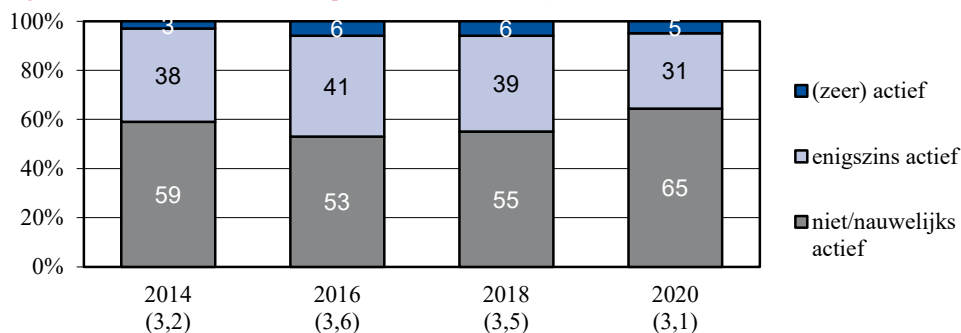

Op alle kenmerken kan een parochie 'ja' scoren. Indien dit het geval is, behaalt de parochie de maximale activiteitscore van 10. Gemiddeld doen parochies 3 van de activiteiten, in 2016 en 2018 was dit nog ongeveer 3,5.

Wanneer we de parochies indelen in klassen, is een klein deel (zeer) actief (5%) en doet minimaal 6 activiteiten. Ongeveer 30% is enigszins actief en doet 4 of 5 activiteiten, en bijna twee derde is niet of nauwelijks actief (maximaal 3 activiteiten). Ook bij deze indeling zien we de afname in activiteit: tussen 2014 en 2018 was bijna de helft van de parochies enigszins tot zeer actief, in 2020 ruim een derde.

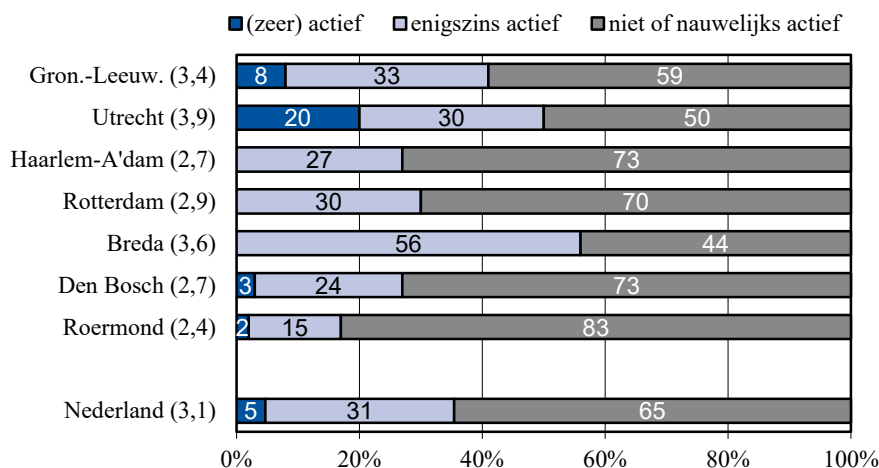
Figuur 3.33 Mate van activiteit parochies 2014-2020 (in %)*

* Schaal 0-10 met niet of nauwelijks actief = 0-3 activiteiten, enigszins actief = 4-5 activiteiten en (zeer) actief = 6-10 activiteiten. Tussen haakjes staat de gemiddelde activiteitscore.
In 2012 was de bevraging van enkele activiteiten iets anders waardoor we de mate van activiteit voor dat jaar hier niet weergeven.

Op basis van de activiteitscores blijkt het volgende beeld in de bisdommen. In het aartsbisdom Utrecht en in de bisdommen Groningen-Leeuwarden en Breda is 40-55% ten minste enigszins actief. Dan volgen de bisdommen Haarlem-Amsterdam, Rotterdam en Den Bosch met 25-30% en tot slot het bisdom Roermond waar ruim 15% ten minste enigszins actief is.

Figuur 3.34 Mate van activiteit parochies 2020, naar bisdom (in %)*

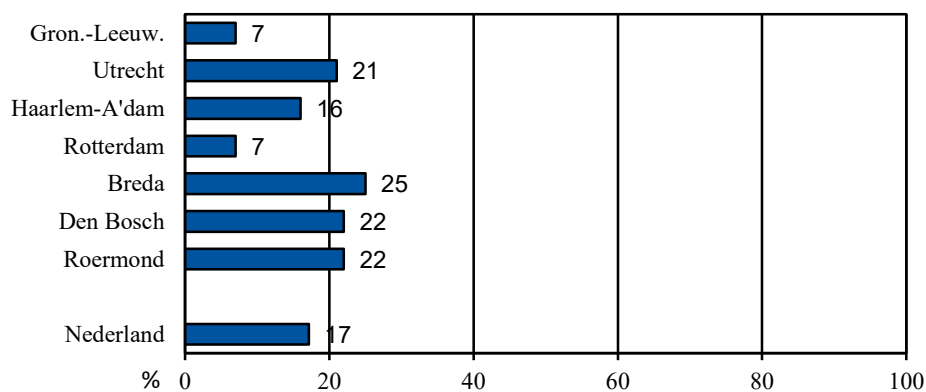

* Schaal 0-10 met niet of nauwelijks actief = 0-3 activiteiten, enigszins actief = 4-5 activiteiten en (zeer) actief = 6-10 activiteiten. Tussen haakjes staat de gemiddelde activiteitscore.

De gemiddelde activiteitscore is tussen 2018 en 2020 in het aartsbisdom Utrecht toegenomen, in het bisdom Den Bosch nagenoeg gelijk gebleven, maar in alle andere bisdommen gedaald.

Aan de parochies is ook meer in het algemeen gevraagd of zij in 2020 Kerkbalans hebben veranderd c.q. verbeterd ten opzichte van eerdere jaren. Bijna 20% van de parochies heeft Kerkbalans in 2020 anders opgezet dan de jaren ervoor, vergelijkbaar met 2016 en 2018. Het betreft vaak andere aanpassingen dan de tien hiervoor geschetste activiteiten, zoals bijvoorbeeld de verbetering van de brief. In de bisdommen Groningen-Leeuwarden en Rotterdam zijn dit soort veranderingen schaars (in 7% van de parochies).

Figuur 3.35 Kerkbalans 2020 anders opgezet in vergelijking met eerdere jaren, naar bisdom (in %)

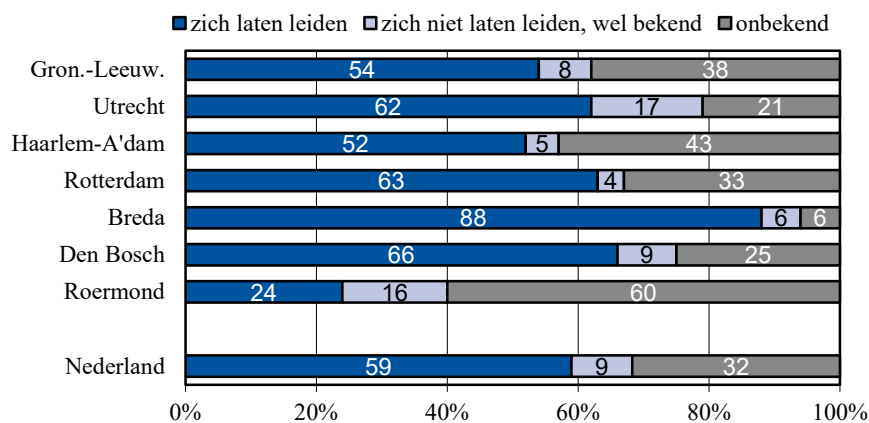

Ondersteuning

Een derde indicatie voor het aantal parochies dat bezig is de uitvoering van Kerkbalans te verbeteren, is het raadplegen van praktische tips, voorheen het Stappenplan. Deze tips gaan over hoe parochies de actie het beste kunnen opstarten en uitvoeren en hoe men goed materiaal kan ontwikkelen. Ze zijn beschikbaar via een brochure en via de website van Kerkbalans. Deze website is overigens in 2020 door driekwart van de parochies, in veel gevallen globaal, bezocht (zie Figuur 9 in de Bijlage); vergelijkbaar met 2016 en 2018.

Aan de parochies is gevraagd of ze de praktische tips kennen en of ze zich door deze tips hebben laten inspireren of leiden. Ongeveer 60% heeft zich bij de uitvoering van Kerkbalans laten leiden of inspireren door de praktische tips. Ongeveer 10% van de parochies kent de praktische tips wel maar heeft dit niet ingezet voor Kerkbalans. De totale bekendheid van de praktische tips komt in 2020 hiermee uit op ongeveer 70% van de parochies; 30% kent de praktische tips dus niet. Ook in 2016 en 2018 waren de praktische tips (toen nog het Stappenplan) bij ongeveer 70% van de parochies bekend.

Figuur 3.36 Bekendheid van en zich laten leiden door praktische tips 2020, naar bisdom (in %)

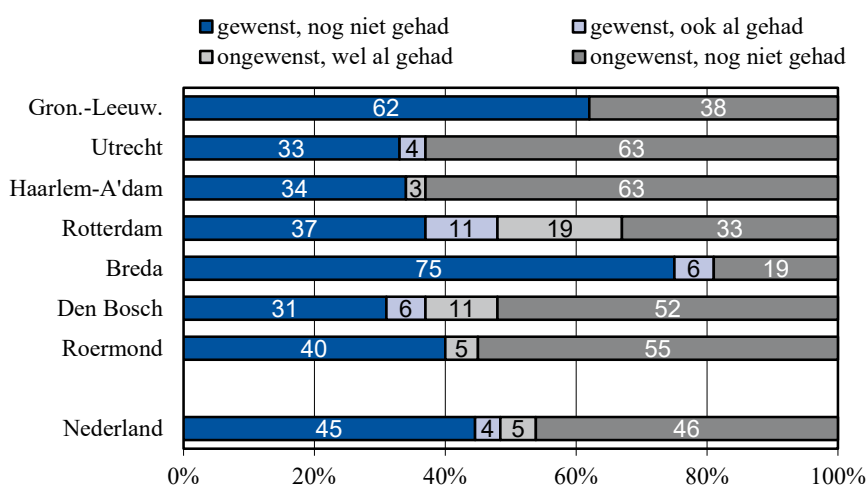

In het bisdom Breda heeft het overgrote deel van de parochies, bijna 90%, zich laten leiden door de praktische tips. In het bisdom Roermond heeft slechts ongeveer een kwart zich laten leiden door de praktische tips en kent een fors deel van de parochies (60%) deze tips niet.

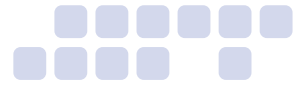
Welke tien praktische tips heeft men geraadpleegd voor de uitvoering van Kerkbalans? Het gaat hierbij alleen om de parochies die de praktische tips kennen. Alle onderdelen worden door ongeveer 50-70% van de parochies ingezet (zie Figuur 10 in de Bijlage), met uitzondering van de onderdelen 'betrek de jeugd' (door 36% van de parochies ingezet) en 'Maak er een feestje van' (door 20% ingezet).

Aan de parochies is in de monitor van 2020 tot slot nog gevraagd of men baat zou hebben bij ondersteuning bij de uitvoering van Kerkbalans door het bisdom of door de Interdiocesane Commissie Geldwerving (buiten de praktische tips). Het gaat hierbij dan bijvoorbeeld om specifiek materiaal voor doelgroepen en de benadering van niet-bijdragende parochianen. Ongeveer de helft van de parochies wil dit (een klein deel hiervan heeft in het verleden ook al ondersteuning gehad), de andere helft niet. Dit is vergelijkbaar met 2018. In het bisdom Breda is de wens het grootst (81% van de parochies wil dit), in het aartsbisdom Utrecht en in de bisdommen Haarlem-Amsterdam en Den Bosch het geringst (in alle drie de bisdommen 37%). In het bisdom Rotterdam zijn in verhouding veel parochies (30%) die al ondersteuning hebben ontvangen (landelijk is dit 9%).

Figuur 3.37 Ondersteuning gewenst bij uitvoering Kerkbalans 2020, naar bisdom (in %)

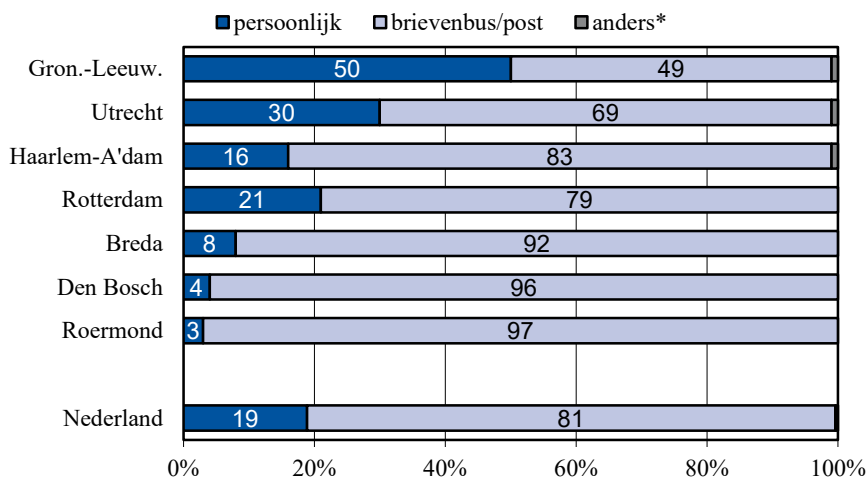

Er is aan de parochies die ondersteuning wensen ook nog gevraagd hoe deze ondersteuning eruit zou moeten zien. De meeste van deze parochies (61%) wensen voorlichtingsbijeenkomsten op lokaal niveau. Een persoonlijk bezoek van een adviseur en voorlichtingsbijeenkomsten op diocesaan niveau zijn minder populair (respectievelijk 30% en 18% wil ondersteuning in deze vorm).

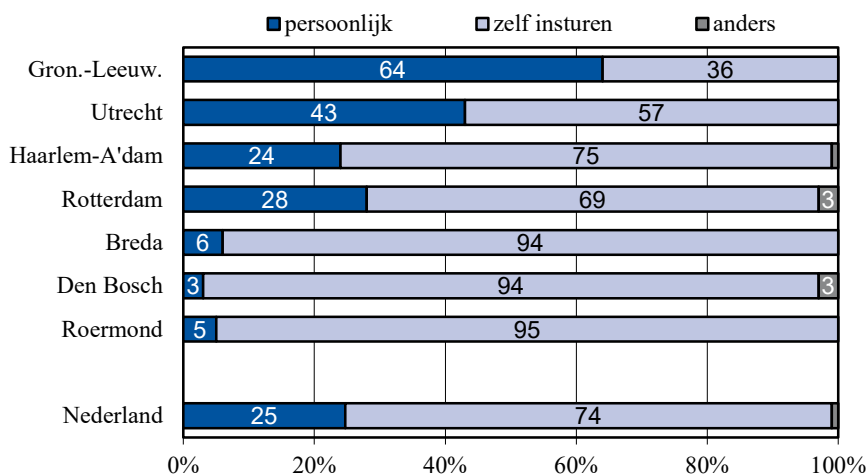
Bijlage

Figuur 1 Hoe zijn parochianen benaderd met materiaal 2020, naar bisdom (in %)

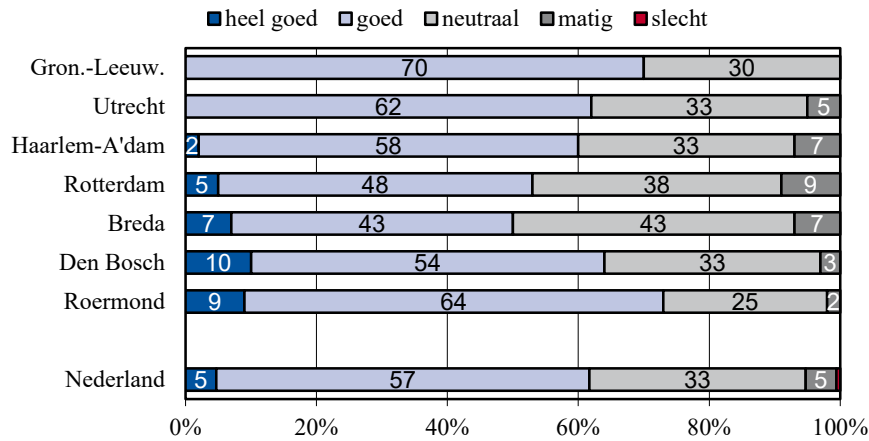
* Vooral verspreiding via vieringen/diensten.

Figuur 2 Hoe hebben parochianen gereageerd 2020, naar bisdom (in %)

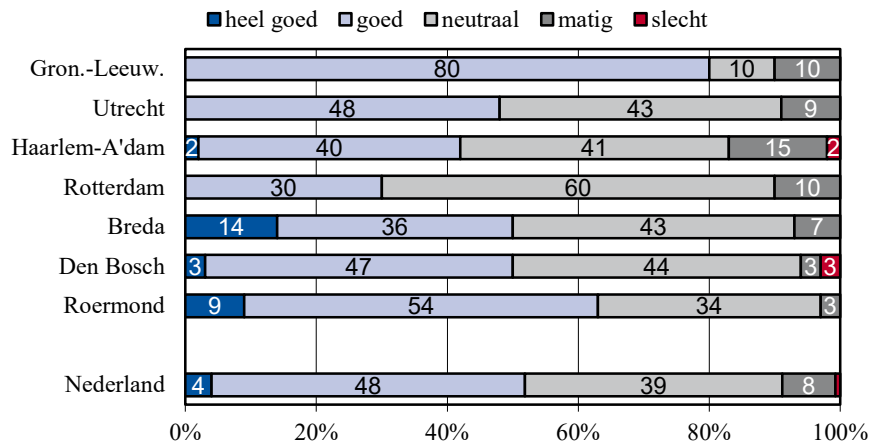

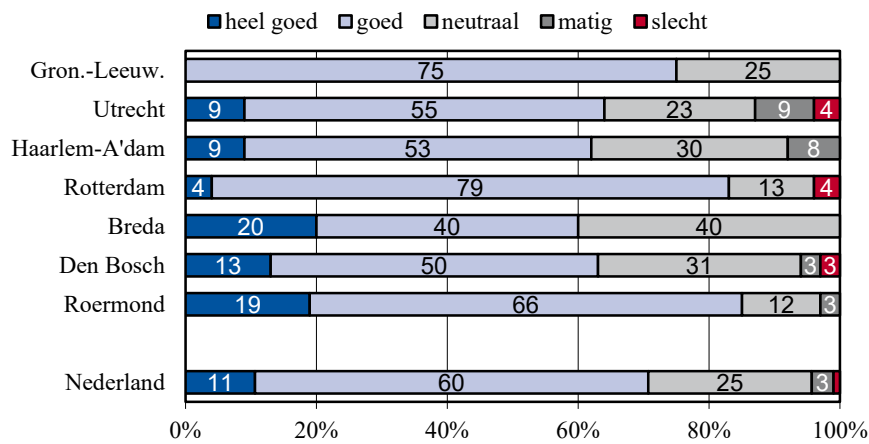
Figuur 3 Beoordeling landelijke folder 2020 wat betreft vormgeving, naar bisdom (in %)

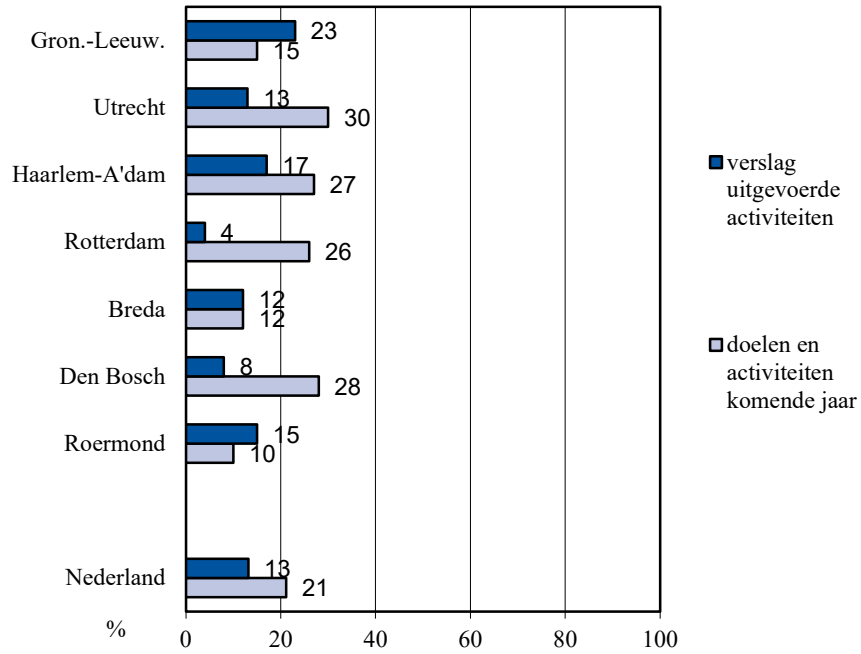
Figuur 4 Beoordeling landelijke folder 2020 wat betreft tekst, naar bisdom (in %)

Figuur 5 Beoordeling landelijke folder 2020 wat betreft slogan 'Geef voor je kerk', naar bisdom (in %)

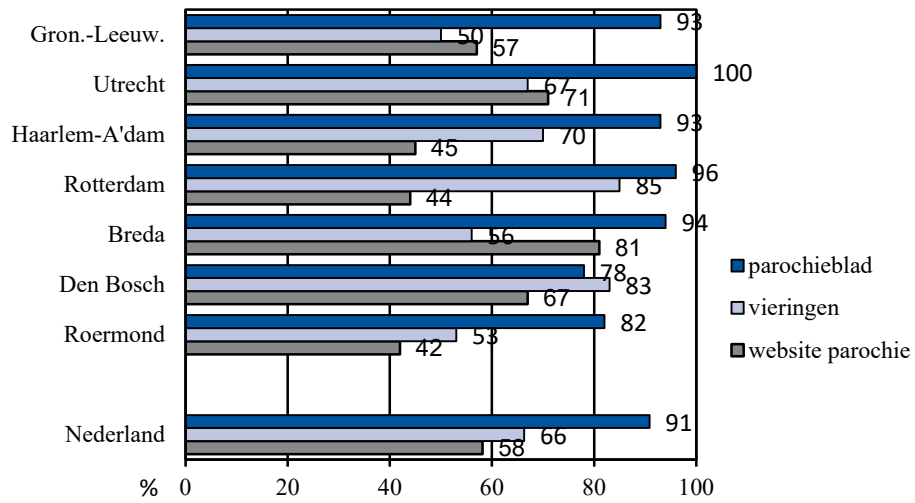

Figuur 6 Vermelding activiteiten in materiaal Kerkbalans 2020, naar bisdom (in %)

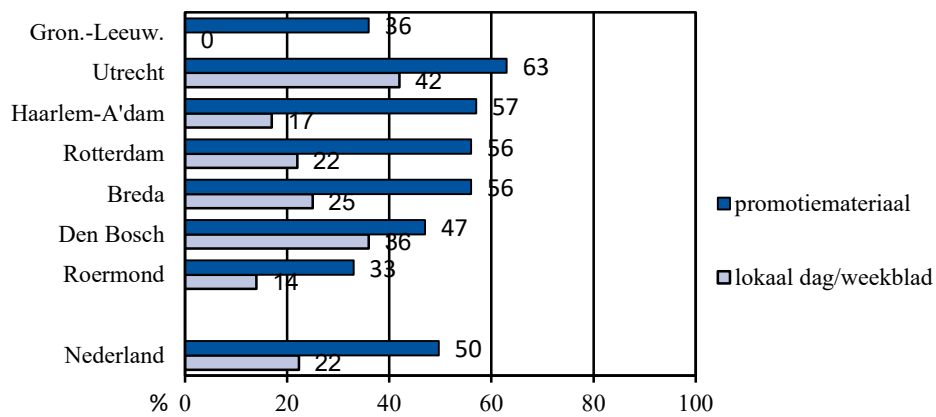

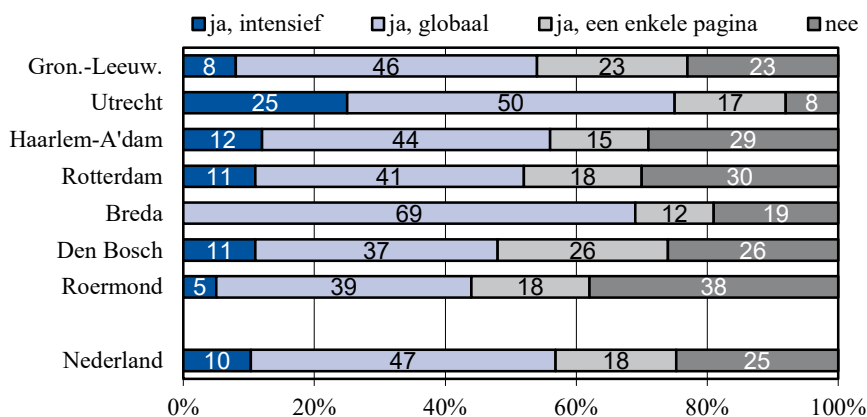
Figuur 7 Publiciteit voor Kerkbalans (parochieblad, vieringen en website) 2020, naar bisdom (in %)

Figuur 8 Publiciteit voor Kerkbalans (promotiemateriaal en lokale bladen) 2020, naar bisdom (in %)

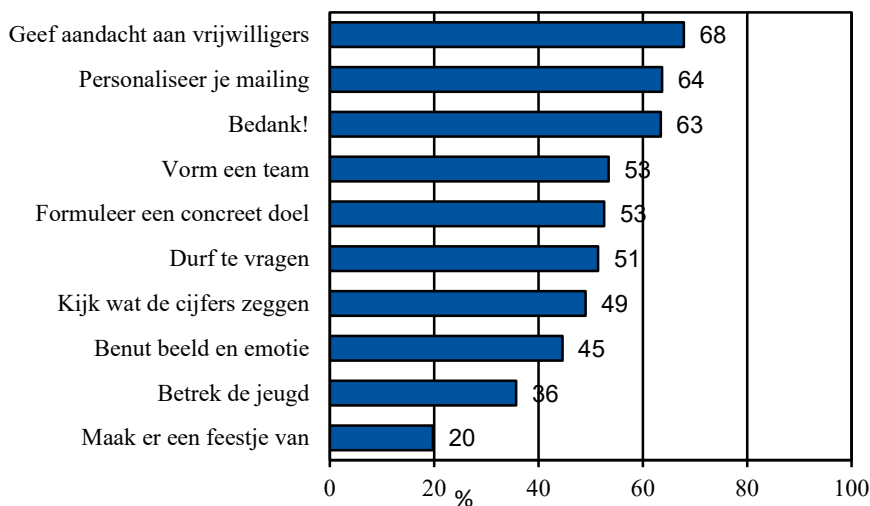

Figuur 9 Website Kerkbalans bezocht in 2020, naar bisdom (in %)

* Van de parochies die de website hebben bezocht, geeft ongeveer drie kwart aan de praktische tips op de website te hebben bekeken, de helft bezocht de webshop. De website krijgt van de bezoekers als rapportcijfer een 7,4.

Figuur 10 Zich laten leiden door praktische tips 2020* (in %)

* Alleen parochies die de praktische tips kennen.

Onderzoekscentrum religie en samenleving

Het Kaski verricht toegepast wetenschappelijk onderzoek naar vraagstukken rond religie en samenleving. We hebben een lange ervaring als één van de oudste sociaal-wetenschappelijke instituten van Nederland.

U kunt bij ons terecht voor diverse vormen van onderzoek, zoals enquêtes, prognoses, evaluatieonderzoek en kwalitatief onderzoek via interviews en focusgroepen.

Naast onderzoek bieden wij ook beleidsadvisering en ondersteuning aan.

Het Kaski is onderdeel van de Faculteit der Filosofie, Theologie en Religiewetenschappen van de Radboud Universiteit Nijmegen, en lid van de Vereniging voor Beleidsonderzoek.

Erasmusplein 1
6525 HT Nijmegen

Postbus 9103
6500 HD Nijmegen

Telefoon:
024 - 365 35 31

www.ru.nl/kaski
info@kaski.ru.nl